

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

Teksto rašymo užduotys

2010 m. valstybinis brandos egzaminas
(pakartotinė sesija)

2010 m. birželio 22 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- Šiame sąsiuvinyje jums pateiktos **dvi samprotavimo rašinio užduotys ir trys tekstai interpretacijai**. Pasirinkite **vieną iš jų** (samprotavimo rašinį arba teksto interpretaciją) ir parašykite darbą.
- Pasitikrinkite, ar egzamino užduotyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Šiame sąsiuvinyje galite rašyti savo pastabas, komentarus ir pan.
- Šio užduočių sąsiuvinio viduryje palikta vietos juodraščiui. Jeigu pirmiausia rašote juodraštyje, kad būtų patogiau, išplėskite jį iš užduočių sąsiuvinio vidurio.
- Juodraštis nebus tikrinamas, tačiau jį irgi privalote atiduoti egzamino vykdytojui kartu su švarraščiu. Pasilikite pakankamai laiko darbui perrašyti į švarraštį.
- Savo darbo švarraštį rašykite jums išdalytuose lapuose. Pirmiausia užrašykite samprotavimo rašinio temą arba interpretuojamo teksto autorių ir pavadinimą. Pavyzdžiui:

..... *eilėraščio* *interpretacija*
(autorius vardas ir pavardė) (pavadinimas)

..... *romano / apysakos / apsakymo / dramos* *ištraukos interpretacija*
(autorius vardas ir pavardė) (pavadinimas)

- Švarraštyje rašykite **mėlynai rašančiu** rašikliu aiškiai ir įskaitomai. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Turite parašyti 400–450 žodžių tekstą. Vertinant bus atsižvelgiama ir į darbo apimtį.
- Švarraštyje suskaičiuokite žodžius ir paraštėje **nurodykite 400 žodžių ribą**.
- Rašykite tik jums skirtose vietose, nerašykite vertintojų įrašams skirtose vietose. Visame darbe neturi būti užrašų ar kitokių ženklų, kurie leistų atpažinti darbo autorių (pavyzdžiui, vardo, pavardės, mokyklos ir kt.)
- Prieš atiduodami darbą, dar kartą pasitikrinkite, ar švarraštyje nepalikote klaidų.

Linkime sėkmės!

I. SAMPROTAVIMO RAŠINIO UŽDUOTYS

1. Parašykite 400–450 žodžių samprotavimo rašinį tema

Ar saikingumas trukdo džiaugtis gyvenimu?

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ar kitais meno kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

Jums gali padėti pateiktos mintys:

Kažkada seniai skaičiau vieną Čechovo apsakymą – smulkmenų nebeatsimenu, bet buvo ten toks pravoslavų šventikas, kaimo kunigas, kaip mes sakytume. Jam ten pasiūlo aukštesnioji valdžia aukštą postą, rodos, Peterburge. Ir jisai, gavęs tą džiaugsmingą žinią, eina kaimo keliuku su bažnytine procesija ir įsivaizduoja: didžiulė cerkvė Peterburge, auksu siuvinėti rūbai, žvakės visur, smilikalai, minia šventiškai pasipuošusių tikinčiųjų ir jis pats, laikantis pamaldas... Pakraipo galvą ir pagalvoja – ech, gražu... O tada išžiūri į tą kaimo keliuką, tas dulkes, tą procesiją, moterėles suvargusias, vėliavas pablukusias. Ir staiga supranta, nušvinta – taigi ir taip gražu!

Gintaras Grajauskas, rašytojas

2. Parašykite 400–450 žodžių samprotavimo rašinį tema

Ar žmogui reikalingos vien tik pergalės?

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ar kitais meno kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

Jums gali padėti pateiktos mintys:

*Būk, gyvenime, man neteisingas,
Būk versmė patyrimų karčių
Ir sunkių pralaimėjimų ringas,
Iš kurio grįžčiau pilnas žaizdų,-*

*Bet būk didelis ir vienkartinis,
Pažymėtas didžiųjų kančių,-
Skausmo platumos – mano tėvynė:
Jas išplėsk begalybėn, meldžiu!*

*Sūkury nuolatinės kovos
Niekada palankiai nešypsoki
Ir nuo laimės laikyki atokiai.*

*Man neduoki draugų, mylimos –
Švelnumu jie mane pražudys –
Mirsiu aš, mirs kovos troškulys.*

Vytautas Mačernis („Metų sonetai“)

II. TEKSTO INTERPRETACIJOS UŽDUOTYS

Pasirinkite vieną iš pateiktų tekstų ir parašykite 400–450 žodžių teksto interpretaciją.

1 TEKSTAS

Judita Vaičiūnaitė

UŽGAVĖNĖS

Vėjuotuos skersgatviuos
vėl persirengėliai vaikai,
vėl Užgavėnių kaukės,
nors dar baisoka
būsimos pūgos ir potvynių,
ledinio vėjo kaukesio,
nors ant pečių nušiurę kailiniai,
nors dar susigūži
po sniego kauge,
jau saulė, jau klajojimas,
jau išsidažiusių vaikų
laimingi šūksniai,
ugnies stulpu ant kalno tvioks
vasario sutemose
deginama Morė –
žiemos dvasia, sudegus skurdo iškamša,
taip sunkiai skaudžiai,
taip nenoriai
tos siauros šaltos ankštos gatvės
priima linksmybę,
vaikiškos pamėklės,
čiuožimas lyg ant kūdros ledo
tuščiam skvere,
lyg ratą pamėtėk
jiems Saulės degantį vainiką.

J. Vaičiūnaitė. „Debesų arka“, – V., *Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla*, 2000

Užrašykite savo eilės numerį, nurodytą protokole _____

J u o d r a š t i s

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2010 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2010 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI) ♦ Teksto rašymo užduotys ♦ 2010 m. valstybinis brandos egzaminas ♦ Pakartotinė sesija

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2 TEKSTAS**Šatrijos Ragana****SENAME DVARE**

(Ištrauka)

Labai mėgstu kalbėtis su Levanarda. Apie viską jis turi nusistatęs savo nuomonę. Skaito visas lietuviškas knygas, kokios tik išeina, ir perskaitęs viską permasto ir pergalvoja. Kad jis būtų mokytojas, tikriausiai būtų buvęs žymus filosofas. O gal ir didis skaptuotojas. Nes, nepaisant technikos menkumo, jo statulėlėse yra kažko, kas jas dvasina, kas primena primityvus.

Ir tas jo kristališkumas. Tikras „Dievo žmogus“. Kad ne „mamunėlė“, jis vargiai beturėtų ko valgyti, nes su pinigais apsieina kaip vaikas. Mamunėlė atima iš jo tuojau visus gautus už statulėles ir knygas pinigus, maitina jį ir rėdo. Tiesą sakant, už tas knygeles nedaug jis tegauna, nes pusę dalija veltui. Kas bus, jei ta mamunėlė mirs pirm jo? Vesti jis neapsives, nes jo filosofija jam neleidžia. Jei jis kuomet nors neteks mamunėlės, norėčiau, kad pas mus apsigyventų. Vietos atsirastų. Aš rūpinčiaus juo kaip mamunėlė.

Kana kados prašiau jį, kad man išskaptuotų smūtkelį. Tai mano mėgstamiausias „dailės veikalas“. Niekur taip pilnai nėra pasireiškusi lietuvių siela, kaip tame melancholingame, susimąsčiusiame Kristuje, rymančiame taip kantriai ir rimtai. Mano smūtkelis labai pavyko Levanardai. Tame galvos nusvirime, tame stuomens palinkime yra tikro artizmo. Žinojau, kad jis neims pinigų už tą savo darbą, ir nunėriau jam ilgą, platų kaklaryšį. Kiek man buvo džiaugsmo, matant, kaip jam patiko ta dovana.

Atsisveikindama su juo, kiekvieną kartą maštau, kad sveikintis gal jau mudviem nebeteks. Juk kiekvieną valandą visokie žandarai ir uriadnikai gali uždėti ant jo savo geležinę leteną. Ir kas gali žinoti, ar ilgai dar lemta jam taip laimingai nuo jų išsisukinėti, kaip lig šiol.

Idaviau jam pinigus, gautus už apyrankę. Netrukus nukeliavęs atiduos, kur reikia. Džiaugiuos nors tiek prisidėjusi prie to švento darbo. Kuo gi daugiau galiu? Ak, tiesą sako Levanarda. Kaip trukdo savas lizdas darbuotis „Dievui ant garbės“!

Liudviko žodžiai apie šaltinius rodo, kad jis spėja, kas atsitiko su mano apyranke. Kana kados paklausė, kodėl jos nesimaunu. Atsakiau, kad sulūžusi. Kodėl, kodėl pamelavau! Juk tai mano daiktas ir turiu teisės daryti su juo, ką noriu. Nėra jėgų atvirai ir drąsiai ginti tas savo teises, ir gana. Bijau, kad Liudvikas supyks, kažin ko prikaltės... Ir kaip ta straigė, bijodama, kad manęs nešvelniai nepalytėtų, lendu į išsisukinėjimų ir melų kaušą.

Šatrijos Ragana. „Sename dvare“, – V., *Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla*, 1995

3 TEKSTAS**Justinas Marcinkevičius****MAŽVYDAS****EPILOGAS***Už ilgo Mažvydo stalo prie katekizmo palinkę keletas galvų. Stalo gale – M a ž v y d a s*

MAŽVYDAS

Kad jau raides išmokot pavadinti,
Pradėsime skiemenuot, sąbalsines
Pridėdami prie kiekvienos balsinės.
Žiūrėkite į knygą ir kartokit
Drauge su manimi.

VISI CHORU

„bè-a“ bus „ba“,
„bè-e“ bus „be“, „bè-i“ bus „bi“, „bè-o“ bus „bo“,
„bè-u“ bus „bu“...

MAŽVYDAS

Labai gerai. Dar sykį.

CHORAS

„bè-a“ tai „ba“, „bè-e“ tai „be“, „bè-i“ tai „bi“,
„bè-o“ tai „bo“, „bè-u“ tai „bu“...

MAŽVYDAS

Dar sykį!

*Mažvydai pamažu keliantis, skiemenuojantis tilsta. Dabar spindulys apšviečia tikrai jį,
kitų veidai boluoja prietemoje. Iš ten girdėti duslus skiemenuojantis, neišskus murmesys,
kuris niekaip negali išaugti į pirmą žodį*

MAŽVYDAS (iškilmingai)

Mėginsime sudėti pirmą žodį.
Klauskite gerai... Širdim klausykite!
Kai tarsit šitą žodį, tai ant lūpų
Pajusite medaus ir kraujo skonį,
Išgirsit volungę prieš lietų šaukiant,
Užuosit šieno ir liepynų kvapą,
Regėsit baugų debesio šešėlį
Per lauką bėgant... Taigi pamėginkim.

(Skiemenuoja vienas)

„El-ie“ bus „Lie“, „tê-u“ bus „tu“, „vè-a“ bus „va“.
Kartokite! Kartokit ir klausykit.

Tamsoje girdėti neaiškus murmesys

Ar girdit jau?

*Skiemenavimas garsėja ir ryškėja. Pakilę nuo stalo,
visi priartėja prie Mažvydo*

CHORAS

„El-ie“ tai „Lie“, „tê-u“ tai „tu“,
„vè-a“ tai „va“...

MAŽVYDAS *(šaukia)*

Ar girdit?

CHORAS *(sunkiai ir nedarniai sudeda iš skiemenų)*

Lii-eeet-uvvv-aaa...

MAŽVYDAS

Visi kartu! Dar sykį!

CHORAS *(darniau)*

Lie-tu-va!

*Kurį laiką visi klausosi, tarytum iš tikrųjų jausdami ant lūpų
medaus ir kraujo skonį, tarytum laukdami ir nesulaukdami
sugrįžtant ką tik išstarto žodžio aido. Tyloje leidžiasi uždanga*

Just. Marcinkevičius. Raštai, t. 3, – V., Vaga, 1982

